

VUODEN 2013 TALOUSARVION VALMISTELUN PERUSTEITA

Talouden nykytila

Seurakuntien talous parani vuoden 2011 tilinpäätöstietojen perusteella edellisvuodesta. Kulukehitys vuonna 2011 oli kuitenkin maltillista. Henkilöstökustannukset kasvoivat 0,7 % ja yhteenlasketut käyttötalouden kustannukset 0,6 %. Vaikka vuosikate kasvoi, ei talous ole tasapainossa. Vuosikatteella kyettiin kattamaan vain 54 % investoinneista ja lainanlyhennyksistä.

Seurakunnat, joiden jäsenmäärä on 2 000–30 000 henkeä, paransivat selvimmin tilikauden tulosta ja vuosikatteen määrää edelliseen vuoteen verrattuna. Tilanne ei kuitenkaan ole kaikilta osin hyvä, koska kyseisessä seurakuntatalouksien ryhmässä on edelleen 19 prosentilla negatiivinen vuosikate ja 45 prosentilla negatiivinen tilikauden tulos. Ongelmat olivat lisääntyneet alle 2 000 ja yli 30 000 jäsenen seurakuntatalouksissa.

Kirkollisverotilitysten lievä kasvu on jatkunut ennusteesta poiketen. Vuoden 2012 kirkollisverotilitykset elokuun loppuun mennessä ovat 5,6 % suuremmat kuin vuotta aiemmin. Vuosi sitten tilanne samaan aikaan oli +2,7 %. Vuoden 2011 kirkollisveron kasvu oli 1,9 %. Vuoden 2012 kasvuennuste on tällä hetkellä noin 4 %.

Yhteisöverotilityksiin on tullut odotettu vähenemä. Yhteisöveron jako-osuuden tilapäinen korotus seurakunnille puolittui vuonna 2012 ja tämän seurauksena jako-osuus pieneni 2,55 %:sta 2,30 %:iin (–10 %). Samalla yhteisöjen veroprosentti laski 26,0 %:sta 24,5 %:iin (–6 %). Yhteisöveron tilitykset kuluvana vuonna ovat elokuun loppuun mennessä 19,3 % pienemmät kuin vuosi sitten samaan aikaan. Yhteisöjen verotettava tulo kasvaa tänä vuonna noin prosentin. Kuntaliitto ennustaa, että kunnille tilitettävän yhteisöveron määrä vähenisi noin 16 prosentilla.

Vuonna 2012 huhti-kesäkuussa talouden volyymia kuvaava bruttokansantuote väheni 1,1 % edellisestä vuosineljänneksestä. Vuotta aikaisempaan vähennys oli 0,1 %. Vuoden ensimmäisellä vuosineljänneksellä bruttokansantuote kasvoi 0,9 % edel-

lisestä neljänneksestä ja 2,2 % vuoden takaisesta. Keskimääräinen ennuste kuluvan vuoden bkt:n kasvusta on 0,4 %. Suurin arvio on +1,4 % ja pienin -0,9 %.

Suhdanne-ennusteita vuodelle 2013

Talouden kasvu on edelleen vähäistä. Kuluvasta vuodesta ennustetaan kasvultaan erittäin heikkoa keskimääräisen kasvuennusteen ollessa 0,4 %. Vuodeksi 2013 ennusteiden keskiarvo on +1,5 %. Kasvun odoteta olevan enimmillään vähän yli kaksi prosenttia. Pienin ennuste lupaa puolen prosentin kasvua. Työllisyys pysyy nykyisellään. Inflaatio-odotukset ovat vuodeksi 2013 noin 2,5 prosentissa. Ansiotason odotetaan kasvavan noin 2,7 %.

Kun talous on vähäisen kasvun tai jopa nollakasvun vaiheessa, näyttelevät paikalliset olosuhteet suurta roolia talouden kehityksessä. On seurattava paikkakunnan työllisyyden ja yritysten toimintaedellytysten kehittymistä. Molemmilla on välitön vaikutus sekä kirkollisveron että yhteisöveron määrään.

Valtio ja talouden tutkimuslaitokset

	Bruttokansantuote muutos-%			Inflaatio muutos-%			Ansiotaso muutos-%			Työttömyysaste %		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
VM 4.4. *30.8.	1,0*	1,0*	2,1	2,6*	2,4*	2,1	3,3	2,6	3,0	7,6*	8,1*	7,7
SP 14.6.	1,5	1,2	1,6	2,9	2,2	1,6	3,2	2,7	3,2	7,7	7,6	7,5
PT 4.9.	1,4	2,0		3,0	2,8		3,4	2,6		7,6	7,6	
PTT 27.3.	-0,9	2,3		2,9	2,6		3,2	2,4		8,0	8,1	
ETLA 1.8.	0,9	2,3	2,7	2,7	2,6	1,8	3,1	2,9	2,8	7,7	7,3	6,8

Pankit

	Bruttokansantuote muutos-%			Inflaatio muutos-%			Ansiotaso muutos-%			Työttömyysaste %		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Aktia 5/2012	0,3	1,5		2,8	2,6					8,0	7,8	
Nordea 9/2012	0,8	1,2	2,8	3,0	2,5	2,3	3,5	3,0	3,0	7,7	8,0	7,9
Pohjola- OP 8/2012	-0,8	1,4		2,9	2,7		3,6	2,8		7,6	7,5	
Sampo 6/2012	0,5	1,5		2,8	2,4		3,0	2,5		7,9	8,0	
Tapiola 6/2012	-0,5	0,5		2,7	1,5					8,5	9,0	
Handels- banken 9/2012	1,0	2,0	2,8	2,8	2,6	2,4	3,6	2,8	2,8	7,6	7,6	7,4

Yhteenvedo valtion, tutkimuslaitosten ja pankkien ennusteista

	Bruttokansantuote muutos-%			Inflaatio muutos-%			Ansiotaso muutos-%			Työttömyysaste %		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Keski- arvo	0,4	1,5	2,3	2,8	2,5	2,1	3,4	2,7	3,0	7,8	7,9	7,6
Mediaani	0,8	1,4	2,5	2,9	2,6	2,2	3,4	2,7	3,0	7,7	7,8	7,6
Maksimi	1,5	2,3	2,8	3,0	2,8	2,4	3,6	3,0	3,2	8,5	9,0	7,9
Minimi	-0,9	0,5	1,6	2,6	1,5	1,6	3,1	2,4	2,8	7,6	7,3	7,4

Jäsenmäärän kehitys ja kirkollisverot

Jäsenmäärän kehityksellä on välitön vaikutus kirkollisveron määrään. Huolellisen taloussuunnittelun yhtenä ulottuvuutena on tuntee seurakunnan jäsenistön veronmaksukyky. Helpoimmin arviointi tapahtuu selvittämällä työikäisen jäsenistön määrä. Toiseksi on hyväksi selvittää alle 30-vuotiaiden jäsenten määrä ja sen kehitys. Tilastojen mukaan kirkosta eroajat ovat pääsääntöisesti nuoria ja nuoria aikuisia. Veronsaajien internetpalvelussa julkaistaan kuntakohtainen tulokehitystilasto, jota kannattaa hyödyntää seurakunnan kirkollisveron kehityksen arvioimiseksi (ks. <http://veronsaajat.vero.fi/fi-fi/tilastot/>).

Kirkollisveron tilitysten kasvu vuonna 2012 on ollut ennusteesta poiketen noin 4 %. Talouskasvua suurempi kirkollisverojen tilitys johtuu arvioitua suuremmista palkkorotuksista ja odotettua paremmasta työllisyystilanteesta. Kirkollisveron jako-osuus määräytyy viimeksi valmistuneen verotuksen perusteella ja vuoden 2013 jako-osuus päätetään joulukuussa 2012 vuoden 2011 verotustietojen perusteella. Sen odotetaan hieman laskevan, koska seurakuntien jäsenmäärä on vähentynyt. Suurta muutosta jako-osuuteen ei odoteta tulevan.

Eniten kirkollisverotilitysten määrään vaikuttavat seurakunnan jäsenistö ja heidän palkkatulostaan tehdyt ennakonpidätykset. Vaikka jako-osuuden määräytyvät aikaisemman vuoden toteutuneen verotuksen perusteella, tilitettävä rahamäärä muodostuu sen hetkisten ennakonpidätysten määristä. Seurakunnassa, jonka alueella talous kasvaa eikä jäsenmäärässä tapahdu suurta alenemaa, voi kirkollisverotilitysten määrä kasvaa.

Kuntaliitto laskelmiensa perusteella ennusti elokuussa, että vuonna 2013 kunnallisvero kasvaisi vuonna 4,2 %. Yleistä kirkollisveron kasvuennustetta on vaikea antaa, koska paikalliset olosuhteet vaihtelevat suuresti. Jäsenmäärän muutokset huomioiden kirkollisveron tuottokehitys on yleensä vähäisempää kuin kunnallisveron.

Kuntaliitto laatii kuntakohtaisia niin kutsuttuja verotulokehikoita, joiden avulla kunnat ennustavat kunnallisveron määrän kehitystä. Samaa kehikkoa voi käyttää apuna myös kirkollisveron kehityksen arvioinnissa. Oman kunnan verotulokehikon voi tilata Kuntaliitosta veroasiantuntija Jukka Hakolalta (jukka.hakola@kuntaliitto.fi) tai tilastosihteerin Maija Ylöselältä (majja.ylonen@kuntaliitto.fi). Aineiston on taulukkolaskentamuodossa ja toimitetaan sähköpostitse. Hinta on 184,50 euroa/vuosi. Tilaus sisältää huhti-toukokuun vaihteessa tehdyt verotulokehikot sekä kaksi päivitystä syksyllä.

Yhteisövero

Vuoden 2013 talousarvioesityksessä Eduskunnalle hallitus on linjannut, että kuntien ja seurakuntien yhteisöverotuloihin vaikuttavat muutokset kompensoidaan yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla. Seurakuntien yhteisövero-osuus maksetaan 0,4 prosenttiyksiköllä korotettuna vuosina 2013–2015. Verontilityslain mukaan jako-osuus seurakunnille on 1,86 %. Yleisradioverolain säätämisen yhteydessä pysyvää jako-osuutta tullaan muuttamaan vuoden 2013 alusta lukien -0,01 prosenttiyksiköllä. Vuoden 2013 yhteisöveron jako-osuus seurakunnille alenee 2,25 %:iin.

Kuntaliiton elokuisen ennusteen mukaan yhteisövero kasvaisi vuonna 2013 noin 4,7 %. Koska kuntien ja seurakuntien saama osuus yhteisöveron tuotosta muuttui samassa suhteessa voi Kuntaliiton ennustetta käyttää myös seurakuntia koskevana.

Eläkemaksut

Palkkaperusteista eläkemaksua korotettiin vuosi sitten. Nyt tullaan esittämään, että maksu pysyisi vuonna 2013 nykyisellään 28 prosentissa.

Uutta vuotuisen kirkollisveron määrän perustuvaa eläkemaksua aletaan periä vuoden 2013 alusta lukien. Sen suuruudeksi esitetään 1,2 prosenttia kirkollisverosta. Summa merkitään talousarviossa kohtaan Keskusrahastomaksut. Sille avataan kirjanpitoon oma tili (5350) Eläkerahastomaksu. Kirkkohallitus lähettää seurakunnille myöhemmin tarkemman maksuohjeen. Alustavan tiedon mukaan maksu perittäisiin kuukausittain.

Molemmista eläkerahastoa kartuttavista maksuista lopullisen päätöksen tekee marraskuussa kokoontuva kirkolliskokous.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut muodostuvat palkoista, pakollisista henkilösivukuluista ja vapaaehtoisista henkilöstökuluista.

Palkkasummaan tulee lisätä seuraavat sivukulut: eläkevakuutusmaksu 27,95–27,37 % työnantajan eläkemaksuryhmästä riippuen, sosiaaliturvamaksut 2,12 %, työttömyysvakuutusmaksu 1 879 500 eurosta 0,8 % ja ylittävältä osalta 3,2 %. Ryhmähenkivakuutus on keskimäärin 0,08 % ja tapaturmavakuutus keskimäärin 0,7 %. Tarkemmat tiedot tulee varmistaa vakuutusyhtiöltä. Sivukulut ovat yhteensä 31,7 prosentista noin 33,7 prosenttiin. Vuonna 2013 voimaan tulevat prosenttiluvut selviävät vasta tämän vuoden lopulla ja ne julkaistaan Sakastin osassa Seurakuntatalous.

Muita henkilöstökuluja ovat muun muassa työterveydenhuollosta, työpaikkaruokailusta, matkustamiskustannuksista sekä erilaisista työkyvyn ylläpidosta ja virkistämistymisestä aiheutuvat kulut.

Kirkon yleinen virka ja työehtosopimus 2012–2013 on voimassa 31.3.2014 saakka. Vuoden 2013 palkankorotuksista on sovittu Kirkon työmarkkinalaitoksen ja työntekijäjärjestöjen 23.11.2011 laatimassa allekirjoituspöytäkirjassa. Yleiskorotus 1.4.2013 lukien on 1,9 %, joka korottaa palkkasumma vuositasolla noin 1,4 %. So-

pimuskorotusten yksityiskohdista neuvotellaan syksyn aikana, joten lopulliset muutokset KirVESTES:iin ja palkkojen korotuksiin selviävät myöhemmin.

Henkilöstön määrää ja kustannuksia tulee suunnitella ja arvioida pitkäjänteisesti. Silloin yksittäisten palkantarkistusten välittömiin vaikutuksiin on varauduttu hyvässä ajoin.

Kiinteistöjen ylläpitokulut

Kiinteistöjen ylläpidon kustannukset ovat nousseet vuodessa 2,5 % (kesäkuu 2012). Eniten nousivat käyttö- ja jätevesikustannukset, 4,5 %. Kunnossapitopalvelun kustannukset nousivat 4,2 % ja kaukolämpökustannukset 3,%. (Lähde: Tilastokeskus)

Kiinteistöjen ylläpitokustannuksiin vaikuttavat käytettävän henkilöstön määrän lisäksi energia-, vesi-, jätevesi ja erilaisten kunnossapitopalveluiden kustannukset.

Kirkon keskusrahastomaksu

Kirkon keskusrahastomaksu vuonna 2012 on 8,2 % laskennallisesta kirkollisverosta. Kirkolliskokous päättää marraskuussa vuoden 2013 maksusta, jonka jälkeen Kirkkohallituksessa lasketaan seurakuntakohtaiset keskusrahastomaksut. Maksuprosenttiin ei olla suunnittelemassa korotusta.

Seurakunnan laskennallinen kirkollisvero lasketaan siten, että verovuoden 2011 kirkollisverotuotto jaetaan seurakunnan tuloveroprosentilla. Kirkollisverotuoton määrän ennakkotiedon verovuodelta 2011 voi katsoa jo nyt Veronsaajien Internet-palveluiden Tilastot osion kohdasta ”Maksuunpannut verot, 2010 ennakkotietoja” ja sieltä taulukon ”Marraskuun 2011 maksuunpanon mukainen tilitys verovuodelta 2010 (N181)” sarake D. (Ks. <http://veronsaajat.vero.fi>)

Muuta huomioitavaa

Julkisyhteisöjen taloudenhoidon perustana on talouden tasapaino. Käytännössä talous on aina joko yli- tai alijäämäinen, mutta pitkällä aikavälillä sen tulisi olla tasapainossa. Talouden suunnittelussa tulee ottaa huomioon seurakunnan talouden nykytilan yli- tai alijäämäisyys. Parhaana talouden tasapainon mittarina on käytetty vuosikatteen määrän suhdetta tulevien investointien ja lainanlyhennyksien vuosikiarvoon. Jotta talouden tasapainoa ja vuosikatteen riittävyyttä voidaan arvioida, on tulevista peruskorjaus- ja uusinvestoinneista ja lainanlyhennyksistä tehdä vähintään viiden vuoden päähän ulottuva laskelma.

Viimeistään tässä vaiheessa seurakuntatalouksissa tulisi tarkistaa, antaako tase oikeaa tietoa edellisten tilikausien ylijäämistä, rahastoista ja varauksista. Taseen vastaavaa -puolen rahoitusarvopapereiden, rahojen ja pankkisaamisten sekä muiden helposti rahaksi muutettavan omaisuuden raha-arvon tulee olla enemmän kuin vastattavaa -puolella olevien oman pääoman, yleiskatteisten rahastojen, ylijäämien ja varausten yhteismäärä. Mikäli määrissä on epäsuhta, tulee asia korjata tai ryhtyä toimiin tilanteen korjaamiseksi.

Niissä seurakunnissa, joissa uhkana on alijäämäinen talousarvio vuodelle 2013 tai joissa vuosikate ei riitä kattamaan vastaisia investointeja ja lainanlyhennyksiä, on

laadittava talouden tasapainotuksen suunnitelma, joka ylittää vähintään kolmen vuoden päähän.

Jos vuosikate on negatiivinen tai taseeseen on kertynyt alijäämää, seurakunta on taloudellisessa kriisissä ja talouden tasapainotustoimenpiteisiin on ryhdyttävä välittömästi. Seurakunnan johdon (kirkkoherra ja talouspäällikkö) on käytävä avointa ja rakentavaa keskustelua sekä luottamushenkilöiden että työntekijöiden kanssa keinoista saada talous tasapainoon.

Lisätietoja antaa tarvittaessa taloussuunnittelupäällikkö Pasi Perander, sähköposti etunimi.sukunimi@evl.fi tai puhelin 09-1802 246.

KIRKKOHALLITUS

Jukka Keskitalo

Pirjo Pihlaja